

Conservatori Municipal de Música de

Professor:

1– BARROC

(breu introducció dels aspectes generals)

1.1. Característiques

1.2. Música instrumental

1.3. Música d'orquestra

1.4. Música cantada

1.5. Audicions

2– CLASSICISME

2.1. Característiques

2.2. Música instrumental

2.3. Música cantada i òpera

2.4. Audicions

3– ROMANTICISME

3.1. Fets importants

3.2. Característiques

3.3. Música d'orquestra

3.4. Música per a instruments solistes

3.5. Segon romanticisme

3.6. Òpera

3.7. Audicions

4– POST-ROMANTICISME

4.1. Expressionisme alemany

4.2. Impressionisme francès

4.3. Nacionalisme

5- SEGLE XX

5.1. Introducció

5.2. Primera escola de Viena

5.3. Música a partir de 1950

1- BARROC (1600–1750)

1.1. Trets característics del barroc

1) **L'estil imitatiu.** El contrapunt es porta a la màxima recerca. La Fuga, que no porta indicació instrumental, rep molta importància, ja que és qui crea l'estil imitatiu. Aquest estil el trobem a: Suites, Partites, Preludis, etc. Ex = cànon de Pachelbel:

cànon sota un baix obstinat.

2) **El baix continu,** que el fa un instrument harmònic (clave o orgue) que no està predeterminat. La melodia del baix la pot fer un fagot, una viola de gamba, etc. El més important de l'harmonia està en el baix, i la seva estructura depèn de la posició d'aquest. El baix ens dona la tonalitat.

3) **El desenvolupament instrumental de conjunt o per orquestra.** Els paràmetres tímbrics comencen a estar definits, és a dir, què farà cada instrument. Això potencia la música instrumental.

4) Es comencen a definir **estructures** de:

- Música de cambra: Suite, trio sonata.
- Concert
- Música cantada: cantata

Això és molt important ja que en l'etapa anterior, el Renaixement, no estaven prou definides.

1.2. Música instrumental

A finals del Renaixement, la música instrumental, comença a tenir una atenció (actitud intel·lectual) i continua durant el barroc. La **Suite** (conjunt de danses) es va convertint en una estructura musical fins que apareix la Sonata, que adopta una forma instrumental. Quan al barroc parlem de Sonata, no ens referim a la sonata actual, sinó a una estructura més semblant a la Suite, que tenia uns moviments bastant definits. [Suite = Partita = Toccata = Obertura (ja que comença amb la presentació)]

La **Sonata** apareix sota dos formes:

- Sonata d'església: antecessor del concert d'orquestra. Si hi havia instruments de vent, calia anomenar-los.
- Trio Sonata: obra per a 4 instruments [2 solistes + baix continu

(2 instruments)]. Ex. = 2 violins / clave i fagot = 1

En el barroc queda l'alternança entre moviments ràpids i lents. El trio Sonata té 3 moviments: un de ràpid (allegro), un de lent (adagio) i un altre de ràpid (presto, vivace).

En aquesta època no existeix el virtuosisme com a demostració de la superació de capacitats tècniques que tanta importància rep a finals del s.XVIII, principis del s.XIX. Al barroc no feien virtuosisme simplement perquè no els interessava, no era el seu objectiu.

1.3. Música d'orquestra

Els concerts barrocs

- Concerto orquestrals. on tots els instruments van fent alhora, sense respondre's.
- Concerto solístic. un solista contra tots els altres instruments.
- Concerto grosso: diàleg entre el gran i el petit grup.

El **contrast** en l'art és essencial, ja que motiva a l'espectador. En el barroc es buscava la simetria, que tot fos equilibrat. Els contrastos són necessaris en la música orquestral. En aquesta era els instruments no permeten gran dinàmica ni d'intensitat, per això en el concerto grosso, o toquen molts, o molt pocs (solista). Contrastos bàsics en el barroc: *dinàmics*, ràpid, lent; *d'intensitat*, fort, fluix; de *timbre*.

Nota: En aquesta època el so del la és 415, actualment és 440, això vol dir que és 0,5 Tons més baix, però gràcies als orgues, podem saber el la 415 de l'època. Segons el lloc on s'ha d'interpretar una peça, les característiques han anat canviant.

Disposició de l'orquestra :

2 Violins 2 3 Violes

(1 Contrabaix)

4 Violins 1 2 Violoncel·ls

Les simfonies

- **La simfonia** és una proposta musical d'un sol moviment sense solistes. En trobem en algunes cantates de Bach, en el messies de Haendel, etc. Es comencen a fer quan Mozart era molt petit.
- **La simfonia concertant** és una obra d'1, 2 ó 3 moviments on l'orquestra és molt important, però els solistes (3 ó 4) també.

1.4. La música cantada, la cantata (1600)

En aquest temps no s'acceptava que les dones cantessin, així que cantaven els nens.

Compositors: Haendel, Monteverdi, Bach,...

Monteverdi determina què fa cada instrument a l'orfeó, que és la primera Opera de la història, ja que és el 1r que ho formula "és una obra de teatre cantada".

Bach compon per a una església luterana 1 cantata a la setmana. Durant 5 anys va fer-ne de diferents, i després va començar a repetir-les, aquestes són les "cantates de Bach".

Anar a l'òpera era com un acte purificant espiritualment segons la mitologia grega. Estructura d'un teatre grec:

Els greus semientonaven els diàlegs amb lres. El koro reafirma el que

exposen els actors principals.

L'òpera, amb els seu desenvolupament, donarà lloc a l'òpera sèrie i als gèneres menors.

- La música cantada sempre és interpretada acompanyada per instruments. No es cantada capela fins 100 anys després, al romanticisme.
- La música religiosa és una cantata, per tant, és cantada amb instruments. Té dos gèneres: un explicatiu i l'altre narratiu .
- Parts de la missa:

Ordinari	Propi
Kyrie	Introito
Glorie	Gradual
Santus	Ofertori
Agnus Dei	Comunió
(Credo)	

Missa solemne (amb credo)

Missa brevis (breu)

Missa de difunts: es barreja

ordinari i propi i no hi ha

Glorie. Ex = Rèquiem de

Mozart.

L'oratori i la cantata

Tant l'oratori (cantata ampliada) com la cantata tenen l'origen en el món catòlic. Són obres de tipus pedagògic que feien els religiosos per explicar fets religiosos.

- Reflexions sobre les obres * corals i àries.
- Recitatiu * text evangèlic.
- L'Historicus és qui narra la història.

Les cantates estaven formades per Preludis, Interludis i Postludis. A Espanya eren anomenades "Villancets", a Anglaterra Anthem (lit.antífora) i a Àustria cantates.

Sant Felip Meri va ser qui va crear els oratoris basant-se en el pietisme (sistemes de reflexió piadosos), que era propi d'Advent i de

Quaresma, període durant el qual estava prohibit anar a l'Opera. Els oratoris són grans cantates que parlen dels fets fonamentals de l'any litúrgic cristià o de moments històrics de la història de la salvació (salvació, resurrecció de Crist, etc.)

Expliquen històries bíbliques. No són mai representats, només cantats.

1.5. AUDICIONS, COMENTARIS

Obertura de la 3a Suite, BACH. Bach era innovador en l'aspecte instrumental. Les Suites també es poden anomenar obertures, que és el nom que rep el 1r moviment. Després de l'obertura francesa sempre hi ha la Fuga.

3- ROMANTICISME (1800-1850)

3.1. Fets importants

- 1789 * Revolució Francesa, cosa que provoca un canvi de concepte de vida. Aquesta revolució no va ser la primera, ja que la primera és dona a Amèrica contra els britànics i té les mateixes característiques que aquesta.
- Il·lustració * es comença a donar importància a la cultura. En aquesta etapa la burgesia té diners, però no poder polític. Són menys al parlament i no tenen dret a vot, només han de donar diners a eclesiàstics, nobles i soldats per fer el que s'havia de fer. "Tot per al poble, però sense el poble".
- 1789 * el poble es revolta però no agafa cap poder. El poder l'agafa la burgesia i tots els altres (eclesiàstics, etc.) el perden. Amb això arriba el sufragi universal: dret a vot pels homes, però no per les dones, que no el tindran fins al s.XX. Tot i que per votar s'havien de reunir unes característiques: s'havien de tenir uns guanys determinats i una renda.
- L'ascens de la burgesia al poder suposa, de cara a la cultura, una gradual democratització d'aquesta.
- La riquesa no augmenta, sinó que es reparteix entre més.
- Els de classe baixa s'ajunten per poder adquirir cultura. Així poden mantenir teatres, etc.
- Es potencia la música de cambra. La gent comença a ser més culta i necessiten la música (pianisme romàntic: la gent de la burgesia s'ho passa bé tocant música a casa).
- Apareix la figura del compositor que treballa per a ell i que li és més difícil estrenar obres, cosa molt important, ja que, si no s'estrena no existeix.
- 1848 * Revolucions burgeses a Europa com a conseqüència de la R.F. Hi va haver una onada de desestabilització social a tota Europa, una revolta protagonitzada per la classe obrera.
- 1868 * Revolució a Espanya.

3.2. Característiques del romanticisme

- És una revolta, intenta trencar amb la superficialitat, amb la cosa fàcil.
- El compositor pretén alterar l'estat d'ànim de qui escolta, no el deixa mai indiferent. (ex = cinema). [Ex: Beethoven "Pastoral", música programàtica (idea extramusical portada a la música). "La tempesta". "Heroica".]
- Contrastos dinàmics.
- Recerca de la llibertat per part del compositor, que busca tenir una llibertat creadora absoluta * mitificació de la inspiració. A partir d'això neixen petites formes musicals com per ex. Impromptus (petita improvisació), Squerzo (petit divertiment musical = impromptus), moment musical, romança, nocturn, etc. Tot i que són unes estructures no ben definides.
- Està interessat en tot allò exòtic, és a dir, llunyà, desconegut, fora de l'àmbit de la cultura dominant, en

aquest cas, la centre europea. Aquest àmbit desconegut abasta:

- allò que és històricament llunyà
- les cultures extraeuropees (Espanya, Itàlia: de Roma cap baix, Romania, Hongria, Txecoslovàquia, Rússia, Països nòrdics i en alguns casos Àfrica)
- interès per la música popular: recerca musical popular hongaresa Varga: Béla Bartók, Zoltan, Kodaly, Lajos, etc.; Catalunya: Milà i Fontanals, Hicgini Anglès, Felip Pedrell, Francès Pujol, Joan Llongueres.
- Idealització de la natura.
- Inspiració i improvisació sturm und drang * corrent literari

consistent en deixar-se anar, apassionar-se.

D'altra banda hi va haver uns compositors que no van entrar al romanticisme, sinó que van portar el classicisme fins al final. Aquests van ser. Johan Strauss, Joseph Strauss, Ferdinand Strauss, Franz Lehar (compositors de la cort vienesa).

Característiques musicals

- Agafa tot l'àmbit sonor de l'instrument per globalitzar el so.
- Augmenta molt la duració de les obres, així doncs les idees musicals tenen un desenvolupament molt més ample.
- A nivell harmònic es fan moltes més modulacions i a conseqüència d'això l'obra creix en desenvolupament, en la seva densitat.
- El compositor intenta descriure idees musicalment, tot i que no tenen res a veure amb la forma més fàcil de la música. Ex: la Pastoral de Beethoven.

Finals del romanticisme: Brahms

Brahms va fer més aportacions d'ordre instrumental que no pas harmònic. Va fer un treball a nivell orquestral. Va ser considerat un conservador, un retardat dels moviments més innovadors de la música. Uneix Beethoven i Schumann cap a l'expressionisme alemany de Mahler i Richard Strauss. Actualment es considera que va fer un gran treball de la música simfònica i corda.

- Gran lirisme de Brahms en el treball d'orquestra tant en els concerts com en les simfonies.
- La música de cambra és la seva música més interessant.
- El lied també és força interessant.
- Tocava el piano molt bé en la seva totalitat (registres). També sabia la tècnica del violí. Va fer de director d'orquestra, coneixia bé el cor.

Nota: al s. XIV neix el concepte de coral tal i com l'entenem actualment. Al Renaixement hi havia un cantant per corda (màx.12) i al s. XIV també hi havia molt pocs cantaires i músics (7 ó 8). Al Classicisme es comencen a trobar cors grans, immensos (unes 30 persones).

Schumann, Mendelssohn i Brahms van ser tres compositors que van dirigir cors.

Curiositats de Brahms

- Els concerts de piano els va estrenar ell mateix i el concert de violí el va estrenar qui va fer de director al concert per piano i ell li va fer de director.
- Va ser molt amic de Schumann, segurament per la seva dona, que era el seu amor platònic, Clara Schumann.

3.3. Música d'orquestra

Concerts romàntics (1840–1850)

Admiració de l'intèrpret, novetat.

(1823 primers trens)

Al s.XIX es tenia culte a l'intèrpret per la seva habilitat. Mobilitat geogràfica, divisme. Els compositors no componen per a tocar-ho ells.

- 1) Sorgeix el virtuosisme.
- 2) En els concerts s'ha de destacar el solista, i els contrastos són entre aquest i la resta de l'orquestra.
- 3) Lirisme: melodies molt ben travades a nivell expressiu.
- 4) No té un ritme estricte a seguir (canvis de ritme sobtats, rubatos, etc.) El contrast rítmic té molt poca importància.
- 5) Progressions cromàtiques, modulacions internes (joc harmònic molt important).
- 6) Element virtuosos: contrast de la melodia.
- 7) El final dels moviments esta indefinit, el següent comença de sobte.

Al Romanticisme es potencien el **Piano** i el **Violí**, els altres instruments no fan de solistes als concerts. Ex: triple concert de

Beethoven: piano, violí, violoncel.

Grans concerts

- Beethoven: 5 piano, 1 violí, triple concert.
- Mendelssohn: 1 violí, 2 piano.
- Schumann: 1 piano, 1 violoncel.
- Chopin: 2 piano.
- Schubert: cap.
- Brahms: 2 piano, 1 violí, 1 violí – violoncel).
- Max Bruch: 1 violí.
- Lizst: 1 piano
- Etc.

3.7. AUDICIONS, COMENTARIS

(1ª part romanticisme)

Simfonia nº1, L.W. Beethoven. Influència de Mozart (mozartiana) o de Haydn: Forma Sonata, modulacions netes.

Quintet en Do M, D.956, Franz Schubert.

Concert nº5 per piano en Mi b M, op.73, L'emperador, L.W. Beethoven. (1770–1827). El va estrenar Carl Czerny (1810), un deixeble seu. El nom que rep aquest concert se'l va inventar l'editor, que posava un sobrenom a les obres segons el que a ell li inspiraven. A Beethoven podríem considerar-lo clàssic, ja que la majoria de les seves obres tenen un caire més semblant al de Mozart que no pas al de Brahms. Si ens fixem en el concert nº1 apareix una introducció orquestral, després una forma sonata i finalment intervé el solista, i això és propi del classicisme. Comentaris de L'emperador:

- 1r moviment * quan comença entra el piano sol, fent una mena de Preludi. No hi ha melodia. Els instruments de corda (violes) estan destinats a produir un efecte sonor al començament. Després es barreja la melodia amb les taques sonores, i això causa sensacions noves. Els timbals apareixen tant amb fonament harmònic com per jugar melòdicament. L'orquestra només fa de suport, de coixí, al solista, que en aquest cas és el piano.
- 3r moviment * forma rondó. Normalment el 3r moviment de les simfonies té estructura rondó a on s'exposa el tema, després hi ha unes estrofes i després torna a aparèixer el tema en la tonalitat original o modulada. Apareixen cromatismes, progressions modulants que ens porten a una altra tonalitat. Després apareix el tema de rondó modulada, no en la tonalitat inicial.

En l'època de Beethoven els pianos tenien unes característiques que els diferenciaven força dels actuals: les arpes eren de fusta i no d'acer, començaven a tenir tecles de cordes doblades, i no triplicades com les actuals, i tenien una octava menys. Tot i això, Beethoven utilitzava gairebé la totalitat del piano.

Concert en mi m, Felix Mendelssohn (1809–1847). Va viure a la 1ª meitat del romanticisme, va morir al 1847. Sembla ser que Mendelssohn va firmar obres de la seva germana Fanny, i aquest concert podria ser-ne una. Mendelssohn va ser un descobridor de Bach. Mendelssohn tocava el piano i el violí. A ell se li nota la diferència amb Beethoven per la manera de compondre. Coneixia profundament l'orquestració, i gràcies a això aconseguia una molt bona gamma sonora.

En el concert per violí de Mendelssohn l'orquestra n'és secundària, el virtuosisme és molt important. En el violí va a buscar tots els registres possibles, juga amb totes les possibilitats, amb tota la seva extensió.

Es trenca la típica forma d'estructura sonata, tot i que la forma sonata es va definir durant el s.XIX i no a l'època de Mozart. Però tant ell com Haydn i Beethoven ho feien sense seguir les normes, que van ser establertes pels estudiosos de la música fruit de l'observació de les sonates d'aquests compositors, als quals ja els sortia així.

A partir de Schumann i Mendelssohn, els compositors, passen de la forma sonata i fan el que els hi surt del cor sense seguir cap estructura predefinida. Busquen el lluirment de l'interpret o solista. El paper de l'orquestra està minimitzat, no hi ha diàleg, és com un monòleg. Tampoc s'utilitzen, pràcticament, les cadències finals, cosa molt predominant al classicisme per indicar el final, sinó que es posen per allà al mig, on ens sembla.

Simfonia nº6 La Pastoral, L.W. Beethoven. 4rt moviment: La tempesta * idea extramusical portada a la música. Intenta descriure una tempesta.

Concert per violí en Re M, L.W. Beethoven. Va ser l'únic concert que va fer per violí. En aquest concert hi ha molt lirisme en les frases. Hi predomina la melodia per sobre dels acords de l'orquestra.

El virtuosisme de Beethoven és un virtuosisme molt justificat, encara no s'ha arribat al virtuosisme dels romàntics. Hem de recordar que Beethoven és de transició entre el classicisme i el romanticisme i hi ha gent que el considera més clàssic que no pas romàntic.

Concert nº1 per piano, Frederick Chopin. Aquest compositor ja és més virtuós. És més interessant melòdicament que no pas harmònicament.

La forza del destino, Giuseppe Verdi. (Montecatini, Itàlia, casa) (22/2/01) * centenari de la seva mort). És una òpera feta a partir d'una idea presa d'un món de sensacions externes a la música. No desenvolupa idees melòdiques, si no que lliga sensacions pel que serà la representació escènica.

3.7. AUDICIONS, COMENTARIS

(2ª part romanticisme)

Obertura de les Escenes de Faust, Robert Schumann (1810–1856) (amb la poesia de Götthe). En aquesta part, l'obertura, es perden molt les línies melòdiques. Es juga amb els medis sonors perquè creïn sensacions.

Dichterliebe, Robert Schumann. És un lied que té tres estrofes i una coda instrumental. A la 3ª estrofa apareix prèviament una modulació.

Zeigehuerlieder, Johannes Brahms (1833–1897)

Em Deutsches Requiem Un rèquiem alemany, Johannes Brahms (1833–1897). Aquest rèquiem fa referència a la vida en el més enllà, la vida eterna. És una simfònicocoral (orquestra + coral). Aquesta obra està molt ben feta.

2n concert per a piano, Johannes Brahms (1833–1897). Són simfonies amb piano, i no concerts tal com s'ha dit algunes vegades.

Concert per a violí, Johannes Brahms (1833–1897). A vegades s'ha dit que és un concert contra el violí perquè és molt difícil.

Òperes

O welche lust Fidelio , L.W. Beethoven.

- Detall maçònic * al cor només hi ha homes, coma la flauta màgica (W.A. Mozart)
- La instrumentació i el treball harmònic són molt clàssics.
- Temàtica * plenament romàntica.

Són els cants d'uns presos quan els deixen sortir a veure la llum del Sol.

Una voce poco fa Cavatina, Rossini

- Una mica retardat musicalment
- Va destacar molt en l'òpera
- Introducitor de l'òpera italiana al s. XIX
- Fa composicions per cor, àries per solistes, etc.

A partir de Rossini es va a buscar l'espectacularitat vocal més que no la de l'òpera o la de la música. Piccini va ser un especialista en aquestes àries de pinyol. La gent anava a escoltar la veu, si hi arribaven, i no pas la música.

Aida última part: O terra addio. Rigoletto Verdi (italià). Els autors italians acostumaven a fer parts pel ballet, això venia de les òperes del francès barroc, on feien parts de l'òpera amb ballet.

L'obertura també pot ser una excusa per una creació melòdica.

Carmen, Bizet (francès).

- Obertura * resum de diferents moments de l'òpera.
- Quintet * el cap parla amb els lladres per fer un robatori, però Carmen, que és qui sempre tira endavant, li diu que ella no hi va perquè està enamorada.

Wagner

- Coincideix amb Verdi, que fa òperes pel poble, en el temps, però no hi té res a veure.
- Caràcter òpera a Itàlia * gran importància popular
- Públic de Wagner * burgesia benestant alemanya
- Wagner pretén recuperar l'esperit del teatre grec, que l'espectador es buida i ompli l'òpera d'una cosa que li porti elements profunds per realitzar-se. L'òpera de Wagner és molt transcendental, objecte d'unes quantes tesis.

Obertura Tanhäuser Wagner. Fa determinades melodies que representen determinats estats d'ànim. (còlera, alegria en Tristan* i Isolde). Això és una imitació del teatre grec, però no una melodia atribuïda als personatges.

*tema de Tristan: és la mítica història d'amor on beuen el filtre de l'amor per equivocació.

L'anell dels Nivelungs Wagner.(tetralogia):

- L'or del Rin (òpera curta)
- Sigfrid
- Les Walquíries
- Crepuscle dels Déus.

Aquestes són les fonts de la mitologia germànica, i això té un sentit popular, consisteix a crear la identitat del poble (ve del romanticisme). És una manera de donar cohesió al poble germànic. D'aquí Verdaquer, un admirador de Wagner, fa el poema L'Atlàntida.

Sigfrid Wagner. A les òperes de Wagner no hi ha pauses, ja que ell tenia un altre concepte de l'òpera.

Cavalcada de les Walquíries Wagner

3.6. Òpera

Al s. XIX deixa de ser patrimoni del compositor i passa a ser-ne del compositor d'òperes. Els compositors faran simfònic – corals o òperes.

L'òpera la tenim centrada en dues parts, ja que al començament del s. XIX a Europa només hi havia tres estats: Espanya, França i Anglaterra. Només hi havia petits principats aliats entre ells, d'una gran riquesa que paguen un gran exèrcit per defensar-la, i dominats per una autoritat, un emperador. Itàlia també era una superdivisió de petits estats que veuen que han de fer-se grans i per això s'ajusten a uns quants de llengua igual o semblant i formen estats (alemany, italià) * Ha s. XIX * gran moviment cultural.

Mapa d'Europa el 1815

Bé doncs, les dues parts en que tenim centrada l'òpera són: la de parla italiana i la de parla germànica (alemany).

<u>Òpera italiana</u>	<u>Òpera alemanya</u>
Gran tradició	Concepte nou
Conservar totes les parts	Òpera global, sentit global de l'espectacle
Passar-s'ho bé	Text escrit
Idea a Itàlia * unificar	Sentit teatre grec (purificar els sentiments, acte religiós)

Compositors:

- **Wagner**, amb la idea de reforçar la creació d'un territori cultural alemany, fa òperes en italià i després en alemany.
- **Verdi** no pot fer òpera amb llenguatge italià perquè no està clara la identitat. Amaga el sentit de l'argument darrere l'obra. Ex: Nabuko, que fa referència als esclaus del poble jueu, a l'opressió de Babilònia sobre el poble jueu. Aida, Rigoletto, El trobatore. Verdi era considerat un dels pares de la nova òpera italiana.

Les òperes estan adreçades a finalitats molt diferents.

Wagner es basa en les arrels medievals teòriques del poble germà i en construeix els inicis. Dóna cohesió a aquest poble. Recuperació de la tragèdia grega. Wagner aporta:

A nivell musical:

- Continuitat absoluta sense trencaments.
- No hi ha pauses (descansos), cosa que prové de la concepció de la vida en aquell moment. S'ho planteja com un sentiment real.

Innovacions musicals:

- Nou concepte de la instrumentació. Tots els instruments de l'orquestra intervenen a crear l'àmbit sonor en què ens movem, i n'apareixen de nous.
- Tractament de l'harmonia.
 - Wagner és el primer que afegeix 9nes i 11nes als acords per tal d'aconseguir una sonoritat concreta. (això motiva el trencament de l'escola de Viena)
 - Progressions modulants molt més ràpides en determinats moviments. Utilitza la modulació com un recurs per moure's.
- Indeterminació melòdica en determinats moments Sprech-gesang. Es tracta de parlar cantant. Fuig de la melodia i el cantant, per aproximació, no ha d'afinar.
- Utilització del leitmotiv (tema de referència). Usa girs melòdics que identifiquen estats d'ànim, però no en personatges, el que passa és que a vegades coincideixen. A partir de Tristany, Isolde i Siegfried trobem aquests temes.

* Wagner musicalment és l'últim pas del simfonisme romàntic (últim autor simfònic alemany). Després d'això vindrà el post-romanticisme alemany. Alguns musicòlegs diuen que amb Wagner s'acaba el romanticisme, acabant l'època que havia començat amb Beethoven i Schubert. Ara vindran uns moviments a partir dels 60-70's. És el **Post-romanticisme**, amb les tres corrents:

- Expressionisme alemany. Autors: Liszt (admirador de Wagner), Mahler, Richard Strauss
- Impressionisme francès. Autors: Debussy, Ravel
- Nacionalisme. És molt indeterminat. Autors: Véla Bartók, Kodaly, Falla
- i 2. * concepció musicalment enfrontats.

3. * agafa coses dels dos anteriors i arriba fins el 1950.

3.4. Música per a instruments solistes

El lied (lit. cançó)

El lied és un gènere molt important al romanticisme que acaba de completar la poesia. Durant el s. XIX la música forma part del concepte d'art, molt lligada tant a la filosofia com a la literatura. A nivell filosòfic es discuteix sobre com la música influeix en les arts. Nich considerava que l'element més pur de l'art era la música perquè no tenia res a veure amb res material. Wagner intenta lligar la música amb l'escena i per això es van barallar. En aquesta època, en la poesia, el més important no és el que es diu, sinó com es diu. El lied no pretén ser música en si, sinó un vehicle pel text. L'element descriptiu l'aporta l'acompanyament, el piano. Són petites cançons (durada) acompanyades en piano. Lieder (pl.), pensats en col·leccions de poemes. El compositor n'agafa una i la música tota. Ex: Aus Myrten i Frauen liebe (amor de dona) de Schumann, Die Schöne müllerin (la bella molinera) i Winterreise (viatge d'hivern) de Schubert. Els principals compositors són: Schubert, Schumann, Hugo Wolff, etc.

Trets

- Utilització de l'acompanyament en el lied. El lied no és purament musical, està pensat per crear un estat d'ànim determinat i també canvia l'estat d'ànim. El piano participa activament en la funció anímica de la poesia.
- S'aprofita per agafar idees extramusicals que no poden ser reduïdes amb la veu. Ex: riu.
- Hi ha una gran llibertat rítmica.
- No sempre està definit qui els ha de cantar.
- Estan en alemany.
- L'accentuació és molt important ja que el compositor intenta que l'accent del text i la frase corresponguin amb la música, per això traduir-los no té sentit ja que no acostuma a rebre bones traduccions. Ex: Yver, vous n'êtez per'un vilain * Hivern, vós sou fort desplaent!

3.5. Segon romanticisme (2ª meitat s. XIX, 1850–1900)

La simfonia

La simfonia deriva en el poema simfònic. El compositor agafa la idea d'un llibre i la descriu amb la música. Richard Strauss n'és el més famós. Ex: El Quixot. El compositor s'interessa molt per la literatura i la filosofia.

La mitologia sempre està present en l'art, i de tant en tant apareix a través de l'òpera. Entre la 1ª i la 2ª part del romanticisme hi ha una contradicció, ja que en la 1ª busquen la puresa de la música i en la 2ª la lliguen a l'art.

Van apareixent mitologies diferents a la grega. Ex: Romeo i Julieta de Shakespeare a les pel·lícules, de la llegenda de Pigmalíó esdevé Pretty woman. El Mite de Faust crea discussions filosòfiques, ja que veu l'ànima per l'eterna joventut. Qui el descriu millor és Gette, que planteja els dubtes a la seva obra sobre aquest mite. Un altre exemple n'és Don Juan (Mozart), que és el divertit pocavergonya.

Curiositat: Shumann anava per virtuós del piano. Es va lligar el 3r i el 4rt dit durant 3 mesos i li va quedar inútil, llavors es va fer compositor, però tenia uns xiulets a l'orella i això el va fer trasbalsar, es va tornar boig. Així que va agafar els referents de Faust i va fer una mena de cantata que comença per l'últim acte. És una mena d'oratori profà sobre aquest mite a partir dels dubtes de Gette. Va morir jove, als 46 anys. La seva dona era una gran concertista del piano, l'amor platònic de Brahms.

2– CLASSICISME (1750–1800)

2.1. Principis de la música del classicisme

- Políticament hi ha una lenta discussió de la monarquia absoluta "Tot per al poble, però no el poble".
- molt lligat a la voluntat dels aristòcrates (compositors) tot i que es va perdent, ja que eren ells qui els pagaven i mantenien. La música esta feta per a ells. Hydn, per exemple, estava al servei d'un príncep, i quan aquest es va morir va continuar pel seu compte.

En l'època de Mozart no era considerada la propietat intel·lectual, i per tant, es podien prendre les obres. Per això Mozart escrivia partitures generals (particel·les), ja que ell ho tenia tot al cap i ho tocava de memòria.

Trets característics del classicisme

1) **Nous medis tímbrics.** Els instruments de vent formen part de la plantilla de l'orquestra. L'orquestra està formada per l'orquestra de corda + el quintet de vent duplicat (2 oboès, 2 fagots, 2 clarinets, 2 flautes). Els timbals eren opcionals, afiançaven la tonalitat. Apareix el grup de vent – metall (trompes i trombons). A partir

d'ara, hi ha un diàleg entre famílies instrumentals a part de la dinàmica (fugat).

2) **Dificultat tècnica d'alguns instruments.** El contrabaix deixa de fer el baix continu, que ja no s'escriu a les obres simfòniques. Moltes vegades el director dirigeix assegut al clave, fent el baix continu.

3) **Reguladors.** Els reguladors aquí són molt importants degut al nombre d'instruments, apareix el crescendo i el decrescendo. Sonoritat: si al barroc 3 era pp i 10 ff, ara al classicisme, 5 és pp i 40 ff.

Disposició de l'orquestra :

2 clarinets 2 oboès 2 flautes 2 fagots

4+4 violins 2 2+3 violes

4+4 violins 1 1 +2 xelos 1 Contrabaix

4) **Presència d'un nou instrument:** el piano forte (clave amb martells. Tecla = martell. És un piano amb arpa de fusta que té una corda per tecla). Aquest piano no és l'actual, ja que sonen molt diferent.

5) **Estil rococó**(finals barroc, Pre-classicisme). En aquest estil es busca de fer ornamentacions per tot arreu. S'ataquen les notes amb notes secundàries (apoggiatures, mordents, trinos,...) i no amb les principals. Art barroc * disfressar les notes. Final femení (no acaba en el temps fort). Hi ha moltíssimes notes, moltes escales i arpegis. Està molt carregat de notes per marcar la tonalitat en què estem i les funcions tonals.

Compositors: Johan Christian Bach, Carl Stamitz, Carl Phillip, Emmanuel Bach, Franc Querfurth, Leopold Mozart (pare de Mozart), Michael Hydn (germà gran de Hydn).

Sistema compositiu

- **Repeticions.** Per allargar les obres.
- **Variacions.** Tot i que no és una novetat, Tema i Variacions, és un recurs molt utilitzat sobretot a la música de cambra, però no en l'orquestral.
- **Modulacions** que salten a la dominant (V), a la dominant de la dominant (V 1V), a la subdominant (IV),etc. N'hi ha que obliguen a canviar l'armadura inicial del moviment. Tot això ens portarà a la modulació del romanticisme. És la basat en el cercle de quintes.
- **Tractament del ritme.** Repetició (leimotiv), transformació i ornamentació.
- **Nou timbre instrumental** degut a la incorporació d'instruments de vent. El compositor buscarà que el color que dona correspongui amb el que busca. Això li permetrà dialogar entre la corda i el vent. (Ex. Vent: clarinet + fagot + flauta + oboè + clarinet + flauta * amplia la varietat d'instruments a l'hora de dialogar).
- **Tonalitat.** Fins al s.XVIII no havia tingut cap importància, però ara en comença a rebre.

2.2. La música instrumental

La música orquestral

La simfonia

Característiques:

- Més o menys deriva del concert.
- Consta de 3 moviments: ràpid, – ràpid, Minuet. Més endavant passa a tenir-ne 4, i aquest quart s'anomena Trio i l'afegeix Haydn, que va ser el primer que en va fer una.
- Dinàmica a partir dels diàlegs de frases.

Moviments :

1 . Ràpid.....Allegro

2. Menys ràpid.....Andante

3. Minuet Trio.....Minuet (caràcter: Allegro, etc.)

4. Ràpid.....Finale presto / Presto vivace

- Forma sonata, més complex de desenvolupament.
- Ex: Andante amb variacions. Que un moviment sigui lent no vol dir que no hi pugui haver notes ràpides, és a dir, el que és lent és la pulsació, el tempo, per tant, és en el que ens hem de fixar.
- Estructura ternària. Lied. A–B–A, tot i que no sempre.
- Diàleg. A vegades pot tenir forma sonata. Estructura rondó (el tema es va repetint constantment), al mig del qual es desenvolupa una idea nova. Pot aparèixer un element fugat, imitatiu.

El concert

En el classicisme perd importància, deixa de ser essencial com en el barroc (estructura rondó). Canvia el seu esquema.

- 1 r moviment * generalment moviment de sonata
- 2n moviment * caràcter lent i expressiu
- 3r moviment * tipus rondó o estructura sonata

El solista es distancia de l'orquestra respecte del barroc. És un element a part. En el 1 r moviment acostuma a tenir una presentació. L'orquestra fa com de "coixí". El solista rep la importància, però l'orquestra continua tocant.

Principals compositors i núm. de concerts per a cada instrument.

- Haydn * 2 piano, 2 violoncel, 1 trompeta, clave.
- Mozart * 5 violí, + de 27(aprox. 29) piano, 1 oboè, 5 trompa, 1 trombó, 2 flauta (ja que no li agradava), 1 arpa, 1 clarinet, 1 fagot, 1 simfonia concertant per quintet de vent.

La música de cambra

És molt important la música que fa Mozart per música de cambra: Sonates, variacions, fantasies, petits minuets, etc. Entre la música orquestral i la de cambra, trobem les serenates i els divertiments, que són obres menys extenses que duren aproximadament 16 minuts. 1 r moviment, andante, minuet i presto podrien ser les parts d'un divertiment, que normalment fa per orquestra de corda.

La música més pura en elaboració mental és la de corda, ja que requereix una molt bona col·locació de les veus (tessitura). Brahms és un dels millors compositors de cambra. També Bach i Mozart.

- Instruments: piano + violí o violoncel. Piano + violí + violoncel.

El quartet de corda

Està format per. 2 violins, viola, violoncel.

A partir del s.XVIII sorgeix la música d'imitació o de ball, que fa un pedal dels instruments (pedal contrabaix, violins doblats) i retreu el tros d'una dansa popular enmig d'una obra. Això apareix en simfonies de Mozart, etc. Ex = Pastoral de Beethoven, Simfonia Camperola de Leopold Mozart.

El quintet de corda

Està format per. 2 violins, 2 violes, violoncel.

2.3. Formes musicals

L'òpera, la música escènica (+important)

Òpera (teatre + música) és el que volien fer tots els compositors de l'època. Els compositors feien música de concert en les èpoques penitencials (Advent i abans de Pasqua (7set.)) ja que estava prohibida qualsevol diversió pública (òperes, ballar,...). En aquesta etapa feien les acadèmies musicals i hi venien concerts per subscripció, i depenent del diners que aconseguien, posaven més o menys instruments, ja que els havien de pagar.

Les òperes són teatre cantat. La música incidental és la que acompanya obres de teatre o ballet. Ex: Leonora (Mozart), Somni d'una nit d'estiu (MendeIssohn, basada en l'obra de teatre de W. Shakespeare), Pergin (eduard Greek), Thamos, König aus a

A Egipteu = Thamos, rei d'Egipte (Mozart). Tots aquests exemples van ser creats per acompanyar obres de teatre.

Curiositat: A la Carella dels bufons hi va haver una discussió sobre si la "Serva Padrona" era una òpera o un divertiment (singspielfeld = opereta = sarsuela). El gran escàndol d'aquesta obra va ser el seu

tema: un senyor i la seva criada es barallen. La serietat era molt important per considerar-la òpera o no.

Les òperes havien de ser en italià i Mozart en fa una en alemany (La Flauta màgica).

La música cantada

És música religiosa, feta per la litúrgia, per l'ordinari (part invariable). Les parts, que eren com peces sagrades, són les mateixes que al barroc: Kyrie, Glorie, Credo, Sanctus (Sant, sant, sant és el senyor,...) Benedictus (beneït el qui ve en nom del Sr.), (a vegades pot tenir una altra tonalitat diferent del Sanctus ja que és a part), Agnus Dei (lit. anell de Déu).

Als vespres als monestirs es cantava en gregorià.

El cor només s'ajuntava per anar a cantar a missa.

Curiositat: Mozart es va casar amb la germana del seu primer gran amor: Constance Webber. Quan el seu pare Leopold va acceptar el matrimoni, va fer una missa que no va acabar, tal i com havia promès a la germana de Constance.

2.4. AUDICIONS, COMENTARIS

Die Zaubergeige (La Flauta màgica), W.A. Mozart (* 6-12-1 791)

Aquesta òpera li encarrega Emmanuel "Chicaneda", que era llibretista. Mozart la va començar a mitjans de març de 1 791 . Està basada en elements propis de la maçoneria, que és una corrent formada per agrupacions de caràcter absolutament liberal, molt lligats a les divinitats egípcies, ja que Mozart n'era seguidor. És l'Última Òpera de Mozart.

"Amadeus" (comentari pel·lícula)

Salieri i Mozart no estaven enfrontats personalment. Salieri era un molt bon compositor, però va ser un gran impediment per a ell viure en l'època que Mozart, qui aleshores havia destacat per prodigis. Mentre Mozart escrivia el Rèquiem (missa per a difunts), Salieri era a Itàlia.

(Nota: Llibre: "el último año de Mozart", H. Robbins Landon. Ed. Siruela)

Johan Christian Bach, fill de Bach conegut com el "Bach de Londres" va donar classes a Mozart quan aquest tenia 6 ó 7 anys.

Simfonia nº1 (KV 16), W.A. Mozart (1 765 * 9 anys). Mozart feia la música i el seu pare, que també era músic i compositor, li corregia. Aquesta simfonia té tres moviments: allegro, andante, presto.

Die Schöpfung (La Creació), Franz Joseph Haydn (1791). És un oratori que es va estrenar a Londres al 1 798, set anys després de que Haydn la fes. A l'obertura ens descriu la creació, abans de crear la llum. És música programàtica que, en aquest cas, defineix el desordre universal.

Curiositat: Haydn va escriure unes músiques per a un rellotger, i ell les posava al rellotge per regalar-li al príncep a qui servia Haydn. El rellotge funcionava més o menys com el mecanisme d'un orgue.

Concert de coronació, W.A. Mozart.

"Emperador", quartet Hob. III. 77, Franz Joseph Haydn (1732-1809). Música d'imitació o de ball.

Quintet de corda KV593, W.A. Mozart. (1 756-1 791), fet al 1790. Està en Re M.

Fandango, Pare Antoni Soler. (Olot 1 729-1 783). Aquesta és una dansa popular per a clave feta per un gran músic del classicisme espanyol.

4- POST-ROMANTICISME (1850-1950)

4.1. Expressionisme alemany

- Agafa l'experiència de Wagner (el seu simfonisme) i la porta fins les últimes conseqüències al món concertístic (no als teatres d'òpera). Característiques:
- Orquestració gran i exuberant (110-120 músics). Metall (increment del que dona més potència de so) + percussió. Tota la gamma d'instruments com per ex. contrafagot, clarinet (baix i tenor),
- Harmònicament defuig de les formes acadèmiques i va a buscar quantitat de so. Es manté el pes important de la melodia, recolzada per l'acompanyament complex (allunyat del cercle de 5es.). La modulació és un element més per allunyar-se.
- Es marxa de l'estructura simfònica. Ara trobarem simfonies on els moviments representaran idees extramusicals.

- **Poema simfònic**: construcció musical a partir d'un text literari (idees extramusicals). Ex: poema simfònic de la contemplació d'un quadre. El primer que en fa és Franz Liszt.
- Els autors fan poca música de cambra i amb la poca que fan trobem també la desestructuració de la forma.

EXPRESSIONISME * MÚSICA CONTEMPORÀNIA (+ imp.)

* (1ª escola de Viena: Schönberg)

S'acaba amb Debussy i Ravel

EXPRESSIONISME ALEMANY

!(ens donarà)

Escola de Viena

(n'hi ha que diuen que va ser un carreró sense sortida, un fracàs)

!

- **Schönberg**. Deixebles:

Alban Berg

A. Webern

R. Gerhardt

En aquest temps BCN era un potència important a nivell intel·lectual, era una ciutat Bachneriana, i considerava l'escola de Viena filla directa de Bach.

MÚSICS

Gustav Mahler (1860–1911)

- **Mahler** és un músic amb una certa contemporaneïtat, no és romàntic. Va ser un director, com Debussy, que s'autoestrenava les seves obres. S'adiu a uns canons estètics que en aquest moment estan una mica tirats.

Col·leccions lieder de Mahler:

- Das lied von der erde
- Des knaben vunderhorm (el cor meravellós del nen)
- Les cançons dels nens morts
- Les simfonies de Mahler són totes molt diferents, en té 10 i la 10ª és la inacabada.
- Desenvolupa la melodia i el simfonisme.

NOTA: Mahler era fill de jueus. El judaisme era un recurs musical present en determinats músics, especialment en aquest, que és una manera de transmetre un color diferent de la música.

Simfonia nº2 Resurrecció, Mahler. No hi predomina la melodia. L'estructura de la forma sonata no apareix. Mahler no s'inspira pròpiament en idees musicals (música de programa). Hi ha un determinat moment en què per primera vegada apareix la veu (2n moviment). També agafa trossos d'altres obres que ja havia fet (lieder, per ex.).

Simfonia nº3, Mahler (5è moviment). Aquesta simfonia, curiosament, no té cap sobrenom. Està basada en uns lieder. Requereix l'orquestra més gran per aconseguir tots els matisos (des d'un *pianíssimo* molt important fins un *fortíssimo*) , uns 120 músics + cor adult + cor nens (total = 300 persones).

Simfonia nº8 dels mil, Mahler (estrena 1910). El text està basat en el Faust de Goethe (el mateix text de les escenes de Schumann).

- 1r moviment Albeus creatu spiritus* fonamentat en els principis de Wagner. La tonalitat va per on vol.
- 2n moviment * marxa molt de la tonalitat.

Das lied von Erde, Cant de la terra, Mahler. És una simfonia amb contralt, tenor i orquestra. És un lied de la seva col·lecció de lieder basat en els poemes de la flauta xinesa, els quals il·lustra amb la seva música.

- La tonalitat no és fixa, marxa molt sovint de la tonalitat, i les modulacions no són un recurs, com abans sempre havia estat, per fer-ho.
- Es manté el perfil melòdic. La música és la melodia i l'harmonia un element subjacent a aquesta.

Richard Strauss (1864–1949)

- **Richard Strauss** es converteix en el rei del poema simfònic. El seu fill és Johan Strauss. Agafa obres literàries i les converteix en obres musicals.

El Quixot, Richard Strauss. (xelo + orquestra). Està basat en aquesta obra de Cervantes. És un tema & variacions a on, a més a més, posaven efectes especials.

- **NOTA:** Els compositors en aquesta època ja no fan concerts.

Així parlà Zaratrusta, Richard Strauss. És un poema simfònic sobre la lectura d'un text del filòsof Nietzsche.

Les trapelleries de Till Eulenspiegel, Richard Strauss. La seva estructura és en forma rondó. Hi ha moltes dissonàncies i escales diatòniques. És música descriptiva. Tema: és un personatge trapella a qui sempre renyen, però el final ens recorda que tot i les trapelleries, té bon cor. (Curiositat: podria ser que qui ha fet les músiques de Tom i Jerry s'hagués basat en aquesta obra).

4.2. Impressionisme francès

Surt a reacció de l'expressionisme

Connecta amb la pintura (Monet, Renoir), aquests pintors creen sensacions d'imatges sense que la imatge sigui real. En música passa el mateix amb Debussy i Ravel, les impressions harmòniques i tímbriques creen sensacions sonores, no melodies.

En aquesta època la fotografia pot representar millor el dibuix de la realitat. A partir de les taques de color es representa la realitat mental. Alguns pintors són: Manuel, Monet, Van Gogh, Pizarro, Renoir, Però la fotografia no té res a veure amb la realitat, però et transmet unes sensacions.

Això mateix fa Debussy amb la música, tot i que ell deia que la música i la pintura eren dues arts paral·leles amb molt poc a veure entre elles, i no li agradava comparar-les ni tampoc ser considerat un impressionista.

Comparació entre Debussy i Ravel:

Ravel és molt més melòdic, va a buscar la tonalitat clàssica, és innovador en alguns aspectes, però més genial és la seva instrumentació.

Debussy i Ravel s'assemblen, però no gaire.

IMPRESSIONISME FRANCÈS

!

Grup dels sis

!!

Paul Dukas Magdalena

Moris Durouflé Jean Absil

D. Milo Francis Poulenc

Ernest Chausson (fills de Debussy musicalment)

Aquest grup dels sis va influir molt en Igor Stravinsky, un compositor inclassificable per la diversitat d'estils de les seves obres. Stravinsky va fer música de tota mena.

MÚSICS

Claude Achille Debussy (1862–1918)

- Diferència amb Mahler: pèrdua de la melodia.
- El més important no és la línia melòdica, sinó l'audició sonora total, que és un concepte de la música absolutament diferent.
- Instrumentalment és semblant a Mahler i a Strauss.

El Mar i diferents audicions, Debussy. Dóna la sensació de que va abocant notes i les sensacions, impressions, són donades perquè fuig molt clarament de la tonalitat. Utilitza escales orientals en comptes d'occidentals, i s'inventà escales que creen un cert desconcert tonal bastant important.

Debussy va fer un camí paral·lel a Gogengh.

Tema: personatge mitològic rodejat de nimfes.

Clair de lune, Debussy. És una Suite Bergamasque. No es resol res, hi ha dissonàncies, quintes, Debussy era un enamorat de la música ortodoxa russa basada en quintes paral·leles.

4.3. Nacionalisme

Aquest corrent, que dura fins el 1950, té una filosofia pròpia. Utilitza els recursos musicals de l'expressionisme i de l'impressionisme. No presenta novetats. Ex: Falla, que es serveix dels mateixos recursos que Debussy.

FILOSOFIA: És una reacció davant de la consciència de diverses cultures no centreeuropees que veuen com la seva pròpia música no té un valor cultural reconegut.

A tota Europa hi ha científics que van a la recerca de música popular, la música del poble, la que la gent abans sempre cantava, per a què no es perdi. Als llocs on això és duu a terme amb més importància són: Iugoslàvia, Txecoslovàquia, Polònia, Hongria (Kodaly), i Catalunya.

A Catalunya

Felip Pedrell, que creia ser un gran compositor, al 1902 va fer un escrit en castellà anomenat Por nuestra música que va ser publicat a la revista musical catalana (estesa per tota Espanya) en qual deia que no podia ser que tota la música fos dominada pels centreeuropeus. Ell proposa a tots els compositors que facin música a partir de la música popular.

Isaac Albéniz, Enric Granados, Manuel de Falla, entre d'altres, van treballar, per separat, amb Felip Pedrell, qui els va ensenyar coses sobre l'harmonia,

Diversos compositors van llegir aquest escrit (Bartók, Grieg, Sibelius), i sembla ser que Pedrell va treure aquesta idea del grup dels cinc russos.

El **grup dels cinc russos** (que no pertanyen a la mateixa època) eren un grup de compositors (Rimsky-Korsakóv, Borodin, Mussorgski,) on només hi havia un músic. Estava format per un músic, un químic, un enginyer naval, un enginyer tèxtil i un militar. No eren autodidactes. Van ser influïts per Glinka, que va ser qui els va donar la idea. Ells busquen el que tenen al voltant seu amb la seva música. Rússia té tota l'harmonia en música ortodoxa, determinades escales derivades dels modes bizantins, determinats ritmes, a això hi incorporen elements no acadèmics, ja que no havien estudiat, i a partir d'aquí fan una música diferent. Doncs sembla ser que Pedrell parteix d'aquesta idea.

MÚSICS

Manuel de Falla (–1946)

Manuel de Falla es considera el músic espanyol més gran de tots els temps. És conegut mundialment per la seva faceta nacionalista, però utilitza tots els corrents de la seva actualitat per compondre. S'interessa per obres de mestres antics, per la música antiga.

El sombrero de tres picos, Manuel de Falla.

- El sombrero de tres picos és com una segona edició de El corregidor y la molinera, que era per orquestra de cambra, mentre que el sombrero de tres picos és per a una orquestra simfònica.
- En aquesta obra l'orquestra és molt gran, tipus Mahler o Strauss.
- Història del sombrero de tres picos: És una obra revolucionària, tipus Fuenteovejuna. La justícia guanya encara que estigui a favor dels pobres. Es diu així a causa de que surt la Santa Hermandad i va amb tricorní. Es podria tractar d'una pel·lícula d'humor.
- a la música hi ha incloses força danses espanyoles com: jotes, seguidilles, farruca,
- Falla fa servir el piano com un instrument més de l'orquestra.

- Algun tros és semblant a Debussy pel que fa a l'element melòdic.

Concert de clave, Manuel de Falla. Es va estrenar al 1925 al Palau de la música. Característiques del concert:

- És politonal.
- No té res nacionalista.
- És molt stravinskià pel que fa al ritme. Hi ha molts canvis de compàs.
- És un concert per solistes (6: violoncel, violí, flauta, clarinet, oboè,).
- És un model dinàmic de les sonates barroques.

Nacionalisme hongarès

El nacionalisme és un estil a fer, no ve determinat per cap període de temps. No existeix com a període musical.

Realment no hi ha compositors nacionalistes, sinó compositors que es serveixen de cançons nacionalistes per compondre en major o menor grau.

AUDICIONS

Dances de Galánta, Z. Kodály. (– 1967). Música inspirada en la música gitana (igual que Brahms a les danses hongareses).

Esbossos hongaresos, Béla Bartók. És un concert per orquestra, i no és nacionalista.

Igual que Falla és a Espanya, Bartók ho és a Hongria. És un músic molt complet.

Segle XX

Stravinsky, Igor

A aquest compositor tant peculiar no el podem incloure dins de cap etapa de les anteriors (expressionisme, impressionisme, nacionalisme)

Posseeix una gran capacitat per orquestrar i instrumentar. Comença a compondre a partir de les insinuacions de Dagliev, un gerent d'una empresa de ballet francesa que li demana que compozi música per acompanyar els ballets.

Ell busca una música pura, que no depengui d'idees extramusicals, i el que li demana Dagliev és precisament el contrari del que ell vol.

- Aspectes harmònics: dissonàncies, modulacions, que ja eren a Strauss.
- Novetat: utilització del ritme: desigual, estrany, tal i com li agradava a ell. També fa servir molt la polirrítmia, els compassos irregulars, on fins i tot altera les accentuacions que probablement provenen del jazz, una de les seves passions.
- Preténia deixar-ho tot escrit a la partitura: mètricament, les intensitats, cosa que avui dia és impossible. Amb la seva música no preténia fer lirisme ni que fos apassionada.
- Tractament melòdic: va passar per totes les etapes creatives possibles. Arrenca de Rimsky-Korsakóv, i interromput per Dagliev, es converteix en el que avui dia coneixem.

- Té obres dodecafòniques, diatonals, té tanta varietat que fins i tot alguns filòsofs l'han considerat mediocre per l'estètica de la seva melodia.
- Gran diversitat. No està afiliat a cap escola.
- És considerat un dels puntuals de la música del s.XX.
- No té deixebles.
- Obres:
 - L'ocell de foc, Petrusca (ballets)
 - Concert per cinc instruments de vent
 - Evoni concert
 - Obra coral: simfonia dels salms, les noces

AUDICIONS

La consagració de la primavera, Igor Stravinsky. Tema primera part: preparació pel sacrifici d'una noia adolescent que ha de ser entregada.

Gershwin, Georges

És un creador melòdic a qui li costa molt orquestrar.

No té cap obra simfònica pròpia, el compositor americà Ferde Grofé, una de les obres del qual és La suite del gran cañón, li instrumentava les obres.

Gershwin va demanar a Stravinsky que li donés classes de composició i instrumentació, però ell no va acceptar la proposta.

Feia musicals i tocava en un grup de jazz. Gosa excedir des dels llocs més baixos (bars on tocava jazz) a l'elevació de l'esperit d'una sala simfònica. Mozart fa el mateix amb el seu musical La flauta màgica, així com Cabaret amb La serva padrona.

És considerat un compositor menor i fins i tot ni el volen considerar compositor, ja que el que ell feia no era considerat música.

AUDICIONS

Rapsòdia húngara in blue, Georges Gershwin

Messiaen, Olivier

Va pertànyer al camp de concentració de la resistència nazi a França i el van agafar. Va trobar-se amb d'altres personatges com ell que eren músics (violí, xelo, clarinet,), a qui obligaven a tocar per acompanyar el reu a la mort.

Era organista i professor de composició a París. Profundament religiós.

AUDICIONS

Quartet per a la fi dels temps, Olivier Messiaen. Aquesta obra està inspirada en els textos de l'apocalipsis.

5- SEGLE XX

5.1. Introducció

Un dels problemes del s.XX és que s'ha intel·lectualitzat molt la música, i la música molt intel·lectualitzada ha donat pas a una divergència impressionant a nivell musical.

Avui dia gran part de la població que es dedica a la música o hi és aficionat no dedica temps a escoltar música clàssica del nostre temps (tipus Bartók, Kodály,). I això dificulta la creació musical actual, on els compositors tenen un problema de comunicació amb el públic.

A més a més el cinema ha fet canviar moltes coses pel seu doble sentit, ja que exigeix crear música programàtica per crear sensacions que acompanyin la imatge i també arribar a tot el públic.

***minimalisme:** és la repetició infinita d'una mateixa forma on al cap d'estar una estona sonant, s'introdueix una petita variació que també es va repetint infinitament fins que es converteix en tema i així successivament. Aquest estil s'ha creat per influència del cinema.

En aquest segle tothom fa el que vol i com vol, hi ha molta diversitat.

Al s.XX podem distingir entre dos tipus de compositors: els que es decanten per la via **neoclassicisme**, que agafa tradició, sobretot simfònica, de l'expressionisme alemany, i la qual utilitzen molts compositors nacionalistes com per ex. Rodrigo; i d'altres que fan música del **s.XX** pròpiament dit ja que no els importa la reacció del públic.

L'art és comunicació, cosa que produeix el feed back, és a dir, el retorn de sensacions.

La música actual no és especulativa.

5.2. Primera escola de Viena

Expressionisme

Arnold Schoenberg (1874–1951). El podem considerar fill directe de Wagner i Strauss.

- La nit transfigurada: es va estrenar al 1899 i és un poema.
- Variacions per orquestra: es va estrenar al 1926. És música serial i utilitza la tècnica dodecafònica (dodecafonisme). Una curiositat d'aquesta obra, és que el trombó utilitza un dibuix molt peculiar, format per les notes: sib, la, do, si natural, que repeteix diverses vegades. I si traduïm aquestes notes a la nomenclatura alemanya, obtenim: BACH.

Alban Berg (1885–1935).

- Concert a la memòria d'un àngel: és un concert de violí i es va estrenar al 1935 a BCN. També utilitza la tècnica dodecafònica. El va fer en honor a la filla d'un amic seu (que crec que era Anton Beber, i sinó Mahler) que va morir als 18 anys.

Nacionalisme: compositors catalans

Robert Gerhard (Valls 1896–1970).

No sempre va utilitzar la dodecafonia.

- Concert per clave
- L'alta naixença del rei Don Jaume: es va estrenar al 1884 a BCN i ho van fer el Cor Sant Esteve de Vilaseca juntament amb la coral de BCN i el cor de Montserrat. Història en la que es basa l'obra: la naixença del rei Jaume I va ser una mica peculiar, ja que van tancar a la reina amb un home amb la finalitat de que es quedés embarassada. I d'aquest fet en va néixer Jaume I El Conqueridor.

Frederic Monpou (1893–1987).

Per fer la seva música va utilitzar un món que es va obrir i tancar amb ell.

Va compondre: lieder i obres per piano, sobretot, i també obres per piano i violí, alguna cosa per orquestra

Les seves obres són totes molt coherents.

La Setmana de Música nacionalista de Cuenca li va encarregar *els impropis* (text bíblic, acusacions al poble que ha permès la crucifixió de Crist.

- El combat del somni

5.3. Música a partir de 1950

Compositors catalans

Xavier Montsalvatge (1912).

Aquest és un personatge no tan reconegut, però que també ha influït.

- La desintegració morfològica de la xacona de Bach: aquesta obra està basada en l'obra de Bach, la xacona. Al final retorna als temes de l'obra original una mica més organitzats, com Bach.

Josep Soler (1896–1970).

És un deixeble d'un compositor molt poc conegut: Cristòfor Altabull, conegut sobretot per l'obra coral (madrigal,). Aquest compositor va donar classes de composició a molta gent (Joan Guinjoan (Riudoms 1931), Matilde Salvador, Pare Nereu Segarra, Carles Guinovart) que posteriorment van convertir-se en compositors.

- Concert per piano

Joan Guinjoan (Riudoms 1931).

- Pantonal